

ligt, at Formuen forsøges for den, som staaer paa Grændsen af Trang, at han hæves saa meget som muligt fra denne Grændse af Trang — uden derfor paa nogen Maade at ville gaae ind paa et Forslag, som skulde gaae ud paa, at, naar en Huusmand havde Lyft til disse Heste, han da skulde kunne tvinge Gaardmanden til at overlade sig dem for den eller den Priis, og dog har den ærede Forslagsstiller ikke anført nogen anden Argumentation, som skulde lede mig til at gaae ind paa det af ham stillede Forslag. Jeg anseer mange Ting for at være ønskelige, ja, endog høist ønskelige i national-økonomisk Henseende med Hensyn til Forholdenes Stilling i Landet, og dog er der Ting, som man paa ingen Maade kan tilveiebringe ad Lovgivningens Veie. Det er ofte kun ved indirecte Midler, at man kan virke hen til Formaal, som man i og for sig anseer for meget ønskelige, og jeg troer derfor, at man er aldeles uberettiget til, af Erkjendelsen af, at Noget i og for sig er ønskeligt, at slutte, at man skulde finde Understøttelse hos den, som erkjender dets Uønskelighed, for et hvilket som helst Forslag, der sigter til at naae dette Maal; men det Forslag, som her er gjort til at naae dette Maal, maa jeg tilsaae, at jeg paa ingen Maade kan finde tilfredsstillende, og det maa paaligge den, som har fremsført det, og dem, som antage, at det er tilfredsstillende, at forsvare det. Retfærdigheden kræver, at jeg paa ingen Maade giver det Understøttelse, uden at jeg derfor trækker mig tilbage fra hvad jeg yttrede om, at Selveiendom er at foretrække for Fæste. Naar min ærede Sidemand har meent, at, naar jeg havde den Overbeviisning, at Selveiendom er at foretrække for Fæste, da var det min Pligt at forelægge en Tvangsløve, hvorved Overgangen finder Sted nu strax — saa troer jeg, at dette Spørgsmaal ikke umiddelbart hører ind under denne Sag, thi det, som nu nærmest discuteres, er, om man skal stemme for Forslaget under Nr. 17, eller om man skal stemme derimod; hvad det almindelige Spørgsmaal om Fæsteforholdets Ordning angaaer, da troer jeg, at det ikke rettelig finder sin fuldstændige Døstelse under den nærværende Sag. Det er tidligere udtalt fra Regjeringens Side, at det var et Forhold, som Regjeringen var

betænkt paa, at fremkomme med Forslag om; der er endnu ikke fremkommet noget saadant, og jeg er aldeles ikke af den Mening, at det nu er det rette Tidspunkt til at fremkomme med noget Forslag i den Retning. Allermindst vilde jeg nu paa nogensomhelst Maade udtale mig om, hvorledes jeg mener, at et saadant Forslag skal være, og det kan heller ikke forlanges, at en saadan Udtalelse skulde finde Sted under Behandlingen af en Sag, som gaaer ud paa at hæve de særlige Hindringer, som have været for Dispositionen over visse Arter af Eiendomme, og som derfor i sit Omfang er indskrænket til ikke at stille disse Eiendomme paa en anden Maade end andet Bøndergods her i Landet. Man kan ikke støtte sig paa, at der ved nærværende Lov ogsaa indtræder en saadan Ordning for enkelte Godfers Bedkommende, hvor den nuværende Indretning er søgt begrundet i Fæsternes Interesse; thi jeg er, som jeg allerede tidligere har udtalt, overbevist om, at nærværende Lov vil være til Gavn for Eierne, endog paa de Godser, hvor den ældre Indretning til deres Bedste var indført. Hvorledes jeg har udtalt mig om denne Indretning, det vil man see, naar Tidenden ligger for, jeg har paa ingen Maade sagt, at det laae i Godseiernes Haand, fuldkommen at aflade Bonden, noget Saadant har jeg ganske bestemt ikke anført, men, naar Uttringerne ligge for, da vil man væsentlig erkjende, at de gaae ud paa at fremhæve den Hazard, som der for den enkelte Fæster unegtelig er i Fæsteforholdet, og som gjør, at jeg troer, at Fæsteren, naar han fornøftig overveier, villig vil gribe til at købe sin Eiendom for billig Priis, naar dertil aabnes ham Udgang, men for at aabne ham denne Udgang er Lovens nødvendig for de Godseieres Bedkommende, som hidtil have været belagte med bindende Indskrænkninger.

Tscherning: Jeg kan ikke nægte, at jeg troer, at man har lagt for Meget i den ærede Indenrigsministers Ord; der var nok i dem, som de vare, og jeg har været meget tilfreds med at høre dem. Han har paa ingen Maade, saaledes som jeg har forstaaet det, sagt, at Grundbesidderne eller Herstaberne ved Fæstelovgivningen ville være istand til i den kommende Tid at aflade Fæsternerne af, men han har sagt,